

Javnaðarflokkurin

Løgtingið

Løgtingsmál nr. 17/2012: Uppskot til samtyktar viðvíkjandi upptøku í ALS eftir loknan lestur

Uppskot til samtyktar

Heitt verður á landsstýrismannin í vinnumálum um at fyrireika og at leggja fyri Løgtingið lógaruppskot, ið ger tað møguligt hjá lesandi at koma í ALS eftir loknan lestur.

Viðmerkingar

Eitt tað størsta vandamálið í okkara samfelag er tann ovurstóra fráflytingin av landinum. Fyri at fáa tamarhald á hesum vandamáli og at fáa fólk at koma heimaftur til Føroyar er tað umráðandi, at forðingar í føroyskari lóggávu verða tiknar burtur. Eisini fólk, ið taka hægri útbúgving her heima, møta forðingum í sambandi við upptøku í ALS-skipanina, um tey ikki fáa starv beint eftir loknan lestur.

Ein stór forðing hjá teimum, ið hava lokið útbúgving, er, at tey ikki hava móguleika at innlima seg í ALS, meðan tey søkja sær arbeiði. Skipanin í okkara grannalondum er soleiðis háttað, at lesandi kunnu innlima seg í ein a-kassa eftir loknan lestur. Í Danmark t.d kunnu lesandi, í seinasta lagi 14 dagar eftir, at tey hava fingið prógv, innlima seg í ein a-kassa og fáa útgoldið eina upphædd á 646 krónur um dagin, ella 13.907 kr um mánaðin, í mesta lagi í 2 ár. Henda upphædd er lægri enn tann upphædd, tey, ið eru arbeiðsleys, fáa. Arbeiðsleys fáa útgoldið 788 krónur um dagin, ella 17.073 kr um mánaðin.

Meginreglan í ALS er, at viðkomandi hevur eitt útrokningargrundarlag, og at viðkomandi betalir inn í ALS. Sum áður nevnt, hava nógv lesandi arbeiði við síðuna av lestrinum, og nógv av teimum, ið lesa uttanlands, arbeiða í Føroyum um summarið. Sostatt hava tey flestu lesandi goldið inn í ALS í styttri ella longri tíðarskeið, meðan tey hava nomið sær útbúgving.

Ein kundi hugsa sær, at tey lesandi, ið komu inn í ALS, tá ið tey flyta heim, ella hava lokið prógv í Føroyum, fáa eina sániliga upphædd, ið ger tað møguligt at klára seg í eitt avmarkað tíðarskeið. Upphæddin eigur at verða sett í mun til aðrar veitingar hjá ALS, og tíðarskeiðið kundi t.d. verið 1 ár. Nógv lesandi arbeiða, meðan tey lesa, ein móguleiki kundi tí verið, at inntøkan seinastu 12 mánaðirnar taldi við sum útrokningargrundarlag. Meginreglan má tó vera eitt minsta útgjald fyri øll.

Henda skipan hevði gjørt tað møguligt at flutt heimaftur eftir loknan lestur og fyribyrgt, at liðug útbúgvinn í Føroyum flyta av landinum. Móguleikin at fáa eitt arbeiðið í Føroyum skuldi, tá samanum kemur, verið størri, tá ið viðkomandi eru stødd í Føroyum, enn um søkjast skal uttanlands frá.

Ein vansi við onga skipan at hava í Føroyum fyri henda yrkisbólk er, at enn fleiri lesandi velja at búseta seg uttanlands eftir loknan lestur. Ofta fáa lesandi børn stutt eftir, at lesturin er liðugur, og verður ein tá noyddur at reiðrast uttanlands, er sannlíkt fyri, at tey seta kós heimaftur verri, enn um tey høvdu móguleikan at koma heim beinanvegin. Tí eigur eisini at verða funnin ein loysn fyri henda yrkisbólk viðvíkjandi atgongd til barsilsskipanina.

Á sama hátt er hjá teimum, ið hava lokið útbúgving her heima. Mugu tey ganga arbeiðsleys uttan fíggjarligan stuðul, er tað nærliggjandi, at tey leita sær av landinum, har tey hava fleiri móguleikar.

Við eini tílkari skipan, kunnu vit, við at lata fólk fáa ALS gjald í t.d 1 ár, fáa fleiri borgarar, ið koma at gjalda inn í skipanina eitt heilt arbeiðslív. Avbjóðingarnar í føroyska samfelagnum eru stórir, ikki minst er verðandi fólkasamansetingin ein avbjóðing nógv ár fram. Tí eiga vit at gera alt, ið letur seg gera, fyri at fáa tær forðingar av vegnum, ið eru við til at økja ella fasthalda stóru fráflytingina.

Á Løgtingi, 25. september 2012

Eyðgunn Samuelson